

Anděl

Bakalářská práce

Studijní program: B8208 – Design
Studijní obor: 8206R123 – Design prostředí
Autor práce: **Eva Burešová**
Vedoucí práce: doc. Mgr. Jaroslav Brabec

Angel

Bachelor thesis

Study programme: B8208 – Design
Study branch: 8206R123 – Environmental design
Author: **Eva Burešová**
Supervisor: doc. Mgr. Jaroslav Brabec

Tento list nahradte
originálem zadání.

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum:

Podpis:

Abstrakt

V bakalářské práci s názvem Anděl popisuji význam této entity v různých kulturách a náboženstvích od starodávných civilizací do současnosti. Velkou část textu věnuji zobrazení anděla ve výtvarném umění a jeho hlavním atributům. V práci se dále zabývám přímým vztahem anděla a člověka, působením této entity na Zemi. V další části se zaměřuji na člověka a jeho nejdůležitější orgán – srdce. Popisuji zde souvislosti mezi srdečním tepem a lidskou psychikou. Dále řeším působení světla a tmy na lidskou psychiku. Postupně sjednocuji posbírané informace a odhaluji výsledek mé práce, kterým je Andělské světlo. Světlo, které je symbolickým a uměleckým ztvárněním Anděla. V práci popisuji Andělské světlo, jeho funkci, konstrukci a možnosti praktického využití.

Abstract

In my bachelor's paper with the name Angel I am describing the importance of this entity in various cultures and religions from the ancient civilizations up to present time. A big part of my work is dedicated to the image of Angel in the arts and to its main attributes. Further I am dealing with the direct relationship of angel and man, impact of this entity on Earth, in my paper. In the further part, I concentrate myself on man and his most important organ – the heart. I describe the connections between heartbeat and human psyche here. Further I deal with the influence of the light and darkness to the human psyche. Gradually I consolidate the collected information and present the result of my work, which is the Angel's Light. The light, which is the symbolic and artistic representation of an angel. In my work I describe the Angel's Light, its function, construction and the possibility of practical utilization.

Poděkování

V první řadě děkuji Jaroslavu Brabcovi za jeho cenná slova, rady a osobní přístup během mého studia. Díky jeho odbornému vedení, trpělivosti a podpoře jsem dosáhla zdárného konce všech mých projektů, které jsou z nemalé části i jeho úspěchem.

Děkuji své rodině za trpělivost a finanční podporu během mého studia.

Děkuji všem, kteří mi dali podněty ke vzniku této práce.

Děkuji mým přátelům, kteří vyjádřili svůj upřímný názor na moji práci a její výsledek.

Veliké díky patří Matějovi a Martinovi, za realizaci technické části prototypu.

Také bych chtěla poděkovat doc. RNDr. Pavlu Satrapovi, Ph.D. za vytvoření šablony pro \LaTeX .

Obsah

Úvod	9
1 Anděl	11
1.1 Původ slova	11
1.2 Historie andělů	12
1.3 Anděl v různých kulturách a náboženstvích	13
1.4 Andělé v umění	17
1.4.1 Atributy andělů	30
1.5 Andělé a my	32
1.6 Andělem může být každý z nás	34
1.7 Osobní zkušenost	35
1.8 Resumé	36
2 Člověk	37
2.1 Závislost psychické kondice na srdeční aktivitě	37
2.1.1 Tep a jeho měření	38
2.1.2 Oxymetrie	39
2.2 Vliv světla a tmy na psychiku člověka	40
2.2.1 Dobro a zlo v podobě světla a tmy	40
2.2.2 Tma	41
2.2.3 Světlo	45
2.3 Resumé	47
3 Andělské světlo	48
3.1 Design produktu	49
3.2 Realizace produktu	50
3.2.1 Konstrukce stínítka	50
3.2.2 Náramek	52
3.2.3 Svítidlo	52
3.2.4 Komunikace	53
3.2.5 Elektronika	53
3.3 Praktické využití	56
4 Závěr	61

Seznam obrázků

1	Anděl, 2014	10
1.1	Leonardo da Vinci, anděl z obrazu Zvěstování	11
1.2	G. Moreau, Posvátný slon	12
1.3	Bohyně Ištar, Babylonie, 19. st. př. n. l.	13
1.4	Bohyně Eset, Údolí králů	14
1.5	Antonio Canova (1757-1822), Erós probouzí Psyché svým polibkem	15
1.6	Zvěstování panně, Priscilla, 2.st.n.l.	16
1.7	Neznámý autor, Anděl strážný	17
1.8	Níké Samothrácká, 2. st. př. n. l.	18
1.9	Giotto de Bondone, kaple Arena	19
1.10	Rafael Santi, Sixtinská Madona	20
1.11	F. Boucher, Venus and amor	21
1.12	G.L.Bernini, alabastrové okno nad stolcem sv. Petra ve Vatikánu	21
1.13	E. de Morgan, Anděl smrti	22
1.14	H. Simberg, Zraněný anděl	23
1.15	Kirche am Steinhof, Vídeň	24
1.16	A. H. Thayer	25
1.17	Salvador Dali	26
1.18	Roberto Ferri (1978)	26
1.19	Damien Hirst (1965)	27
1.20	autor neznámý, vitráž	27
1.21	Vídeň, Stephansdom	28
1.22	Mont Saint Michele	29
1.23	Aureola	29
1.24	Jan van Eyck, anděl z obrazu Zvěstování	30
1.25	Bryan Tedrick (1955)	31
1.26	Vladimír Komárek (1928-2002)	32
1.27	G. L. Bernini, Extáze svaté Terezie	33
1.28	A. H. Thayer, Anděl	34
1.29	Eva	35
2.1	2009	38
2.2	W. Blake, Velký rudý drak a žena oděná sluncem	40
2.3	Giovanni da Modena, Inferno (detail), 1410, Basilica di San Petronio, Bologna	41

2.4	2006	42
2.5	z filmu Upír Nosferatu, 1922, režie: F. W. Murnau	43
2.6	J. H. Fuseli, 1741–1825, Noční můra	44
2.7	Ingo Maurer (1932)	45
2.8	Henry Ossawa Tanner (1859–1937), Zvěstování	46
2.9	W. Turner, Anděl stojící ve Slunci	47
3.1	P. G. Doré, Andělské sbory krouží kolem Božího trůnu	49
3.2	Návrh Andělského světla	50
3.3	Nákres svítidla	51
3.4	Nákres měřicího náramku	51
3.5	Stínítko–vnější plášť	54
3.6	Stínítko–pohled dovnitř	54
3.7	Den	55
3.8	Noc	55
3.9	Dětský pokoj	56
3.10	Anděl na schodišti	57
3.11	Anděl na schodišti	58
3.12	Anděl ve sklepe	58
3.13	Andělské světlo	59
3.14	Andělské světlo	60

Úvod

Již celé věky probouzejí andělé naši představivost, existuje nespočet definic, popisů a interpretací. V dnešní době jsme jimi doslova obklopeni ze všech stran. Nejsou již vnímány pouze jako boží poslové. Andělé nám poskytují ochranu, dohlíží na nás, obracíme se k nim v nejtěžších situacích, pomáhají nám k uzdravení a harmonizaci. Nosíme symboly andělů jako amulety. Vykládáme si andělské karty. Sošky andělů zdobí naše obydlí, jsou také jedním z hlavních atributů vánoc. To vše bez ohledu na naši víru v Boha. Někteří věří, že andělé sestupují po duze. Jsou všude tam, kde vládne pokoj, jsou to čisté energie. Andělé jsou v symbióze se všemi živly, říká se, že pokud chceme cítit jejich blízkost, máme jít do přírody. Vnímáme je jako mocné entity s nadpřirozenými schopnostmi. Nejčastější představa anděla je bíle oděná krásná bytost se svatozáří a párem křídel.

Osobně mi jsou všechny nevysvětlitelné jevy, odehrávající se mezi nebem a zemí velmi blízké. V životě jsem zažila nespočet záhad a zázraků, které mě utvrdily v existenci něčeho vyššího. Tuto vyšší energii a její dopady jsem většinou pociťovala v určitých zvláštních situacích a na některých místech. Můj život byl doteď velmi pestrý, a myslím, že skoro zázrakem jsem stále ještě tady. Proto jsem začala pociťovat touhu po určitém vyjádření a zhmotnění této energie, kterou nejlépe vystihuje právě slovo *ANDĚL*. Začalo to obrazy, andělé mě po 4 letech vrátili k malířskému plátnu (obr.1). To, co jsem při malování pociťovala, byla pokora, klid, naděje a znovunalezení sebe sama. Má osobní potřeba tuto entitu nějak uchopit se stále zvyšovala, proto jsem si anděla zvolila jako téma mé bakalářské práce.

V Bakalářské práci *Anděl*, hledám pravý a skutečný význam tohoto slova, této energie. S nezaújetím popisuji podobu a význam anděla v různých kulturách a náboženstvích od starodávných civilizací do současnosti. Dále jsem se věnovala zobrazení anděla ve výtvarném umění, které je mně osobně velmi blízké.

V práci se dále zabývám působením této entity na Zemi, přímým vztahem anděla a člověka a člověkem jakožto andělem. Dále se zaměřuji na jeden z nejdůležitějších orgánů v lidském těle – srdce. Popisuji zde souvislosti mezi srdečním tepem a lidskou psychikou a působení světla a tmy na psychiku člověka. Světla, jakožto metaforou dobra a tmy jako symbolem zla. Postupným zjištěním a nalezením souvislostí mezi všemi zmíněnými jevy, se dostávám k jistým závěrům, které vedou k samotnému výsledku mé práce, jež je *Andělské světlo*. Snažím se zde o vyjádření významu a určité symbolické a umělecké zhmotnění této neuchopitelné energie pomocí světla. Světla,

které léčí, harmonizuje a osvětí temné kouty. V práci popisují funkce a možnosti praktického využití Andělského světla a jeho technické řešení.

Obrázek 1: Anděl, 2014

1 Anděl

1.1 Původ slova

Slovo anděl pochází z řeckého $\alphaγγελος$ – angelos, což znamená posel (zvěstovatel). Rozumí se tím vyšší duch, který slouží jako nositel zpráv a poselství mezi Bohem a člověkem. Tento pojem poprvé přeložila Septuaginta, z hebrejského $מַלְאָךְ$ mal'ach – posel. Základ slova vypovídá o tom, že možná nejdůležitějším úkolem andělů, bylo předávání zpráv.

Obrázek 1.1: Leonardo da Vinci, anděl z obrazu Zvěstování

1.2 Historie andělů

Najít pravý původ anděla je velmi složité, vzhledem k tomu, že tyto entity byly pojmenovány a zobrazeny v různých podobách ve všech možných kulturách po celém světě. Na začátku jsem si položila tyto otázky:

- Co nebo kdo je anděl?
- Kde je anděl?
- Kdy je anděl?

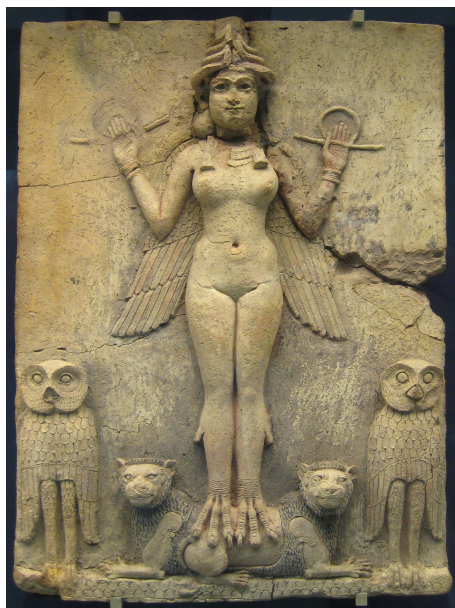
Odpovědi jsem hledala v dějinách lidstva, náboženských dogmatech, uměleckém ztvárnění a v konkrétních příbězích a tezí.

Obrázek 1.2: G. Moreau, Posvátný slon

1.3 Anděl v různých kulturách a náboženstvích

Andělé a duchovno jsou již od pradávna předmětem zkoumání filosofů i vědců. Nauka o andělech se nazývá Angelologie (řecky αγγελος - Angelos, posel a λογία - logie, nauka). Působení nadpozemských bytostí najdeme ve všech kulturách a náboženstvích. Andělé jsou pak řazeni především ke třem hlavním náboženstvím: křesťanství, judaismu a islámu. Přestože byli, jako boží bojovníci zmíněni už v Sumeru, Persii, Babylonu, v egyptských a řeckých spisech.

Obrázek 1.3: Bohyně Ištar, Babylonie, 19. st. př. n. l.

Podle semitských a védských tradic byli andělé prvními stvořenými bytostmi. Duchové světla, jejichž úkolem bylo odrážet slávu stvořitele a dohlížet na vše stvořené. Tyto bytosti jsou popsány v mnoha bájích, pověstech a legendách. Zjevují se jako nejrůznější zvířata, víly a duchové, starci a stařenky. Člověka zkouší, pomáhají mu, chrání ho, plní jeho přání a konají zázraky. Přírodní národy věří, že jsou andělé ve všem, co existuje, že je vše jednotou, jejíž je člověk součástí. Poselství od Boha přijímají skrze každodenní zážitky. Duchovní bytosti uctívají a přivolávají při různých rituálech a obřadech. Ty jsou pak k pomoci léčitelům a šamanům. Víra Bahá'í pohlíží na anděla, jako na duši zemřelého člověka, která po smrti hmotného těla ochraňuje své blízké a dál se rozvíjí v duchovním světě. Hinduisté věří v okřídlené nebeské bytosti Dévy, jejichž úkolem je přinášet člověku duševní klid, bezstarostnost, světlo, radost a extatické zážitky. V buddhismu jsou zářící nebeské bytosti Dévodé děleny do několika tříd a mají různé funkce. Člověku přináší boží poselství, varují ho a ochraňují na cestě pozemským životem. Otevírají vědomí a přináší víze. Africké národy a kmeny věří v duchovní síly, jež jim přinášejí štěstí a pomáhají při lovu. Jiné národy věří na existenci dětí Slunce, které člověku přinášejí světlo, teplo a zprávy z nebe.

V japonském šintoismu uctívají všudypřítomné Kami, jsou to nebeské bytosti, přírodní síly, zemřelí předkové, vše co nějakým způsobem v člověku vzbuzuje údiv. Keltové uctívali zvířata a věřili v jejich nadpozemské schopnosti, zvláště pak ptáci pro ně byli posly světla a zpráv z onoho světa.

Ve starodávných civilizacích byli často bohové a duchové zobrazováni s nelidskými rysy. Jako zvířata, s rohy a křídly, namísto kůže měli zvířecí srst, nebo šupiny. Již tisíce let před Kristem byly tyto lidské a zvířecí postavy a též jejich spojení, zobrazovány ve starodávném Egyptě. Zastávaly zde různé funkce, představovaly jiný svět. Často zdobí egyptské hrobky, kde doprovázejí zemřelé na cestě z tohoto života do posmrtného života.

Obrázek 1.4: Bohyně Eset, Údolí králů

Ve starém Řecku a Římě byla zobrazení polobožských bytostí, které se alespoň vzhledem podobaly andělům, velmi častá. Slovo anděl pochází z řeckého – angelos, což znamená posel (zvěstovatel), označoval se tak každý, kdo přinášel zprávy, poselství. V antice se zrodila představa, že má každý člověk svého ochránce a utěšitele, který se zjevuje v těžkých časech. Řekové tohoto ducha nazývali „Daimon“, Římané „Genius“. Z toho pak vychází pojem Genius Loci, což znamená duch místa.

Genia má každý člověk. Génus jej uvádí do života a po celý život, od narození do smrti, ochraňuje a řídí jeho osud. [47]

Obrázek 1.5: Antonio Canova (1757-1822), Erós probouzí Psyché svým polibkem

V Tóře i v dalších knihách hebrejské Bible jsou andělé označováni jako boží poslové (mal'achim), nebo synové boží (bnej elohim). Podle Genesis se andělé stýkali velmi intimně s lidmi, zjevovali se jim viditelným způsobem, se ženami obcovali a s muži pro zábavu zápasili. Podle biblického vyprávění dva andělé zachránili Lota s jeho rodinou před zkázou města Sodomy. Andělé také doprovázeli izraelský lid při cestě z Egypta. Obzvláště pak Kniha Tobiašova podává důkaz o mimořádných a zázračných schopnostech andělů, které prokazují čestným lidem, když je potřeba. Některé židovské tradice zastávají názor, že každého člověka doprovázejí dva andělé, dobrý, který jej vede a špatný, který jej svádí.

Andělé v křesťanství představují duchovní bytosti, které velebí Boha a plní jeho pokyny. Jsou prostředníkem mezi nebem a zemí. Na mnoha místech v Novém zákoně plní významnou úlohu. Anděl předpovídá narození Jana Křtitele a spasitele Ježíše Krista. Andělé provází celý pozemský život Ježíše, slouží mu, pokoušejí ho, jsou s ním v jeho posledních hodinách. Andělé pak zvěstují i jeho zmrtvýchvstání. Nejčastěji zmiňovaní andělé v křesťanských naukách jsou jmenovitě Michael, Rafael a Gabriel, který zvěstoval Marii a Josefu:

Obrázek 1.6: Zvěstování panně, Priscilla, 2.st.n.l.

„Josefe, synu Davidův, neboj se přijmout Marii, svou manželku; neboť co v ní bylo počato, je z Ducha svatého.“ – Bible, Matouš, 1.kapitola

Anděl v Islámu mal'ach = posel. Víra v anděly je součástí celkové víry muslimů. Islám věří na anděly strážné, každý člověk má dva, jednoho vepředu a druhého vzadu. Dle Koránu byli Andělé stvořeni z ohně, za světla, což je činilo vyššími nad člověka, který byl stvořený z hlíny. Nemají žádné fyzické vlastnosti lidí, umí však na sebe brát lidskou podobu. Jsou zproštěni tělesných choutek a zlosti. Velebí Alláha a plní jeho vůli, na zemi zastávají mnoho funkcí. Dohlíží na vše stvořené, živé i neživé, živly a lidstvo, planety, veškeré zákony a principy. Jsou strážci pekla. Andělé také zapisují záznamy o činech každého člověka během jeho pozemského života, ty pak předkládají v soudný den.

Anděl strážný

Podle některých evangelií máme každý svého anděla strážného, který nás doprovází po celý náš život a staví se za nás i v den Posledního soudu. Dohlíží na nás, ochraňuje nás od zla a radí nám, ví toho o nás víc, než my samotní. Často je takový anděl zobrazován, jako krásná okřídlená bytost, držící ochrannou ruku nad dětmi přecházející přes propast. Existuje i spousta modliteb věnovaným andělům strážným. Tato podoba anděla je pak zejména dětem daleko velmi blízká a srozumitelná.

Obrázek 1.7: Neznámý autor, Anděl strážný

1.4 Andělé v umění

Největším problémem bylo právě zobrazení anděla, v celé historii lidstva najdeme několik různých popisů této entity. Naše představy o andělech ovlivnili dávní umělci, kterým při zpodobnění nadpozemských bytostí posloužila především vlastní fantazie. Umělci, kteří anděly zobrazují, jsou údajně naladěni na tuto duchovní sféru. Již v antice jsou známy múzy, které člověku zprostředkovávají božskou inspiraci. Po celé věky byli andělé inspirací pro ta největší umělecká díla a dodnes jsou hlavním motivem některých umělců. Jejich podoba v umělecké prezentaci se stále vyvíjí. Okřídlené bytosti najdeme už ve starodávném Egyptě a Mezopotámii. Nejčastěji jsou andělé zobrazováni v polidštěné podobě, ať už jde o malbu, sochy, mozaiky nebo barevné vitráže. Hebrejská bible přisuzuje andělům podobu muže, který se zjevuje lidem a je s nimi v přímém kontaktu, takže na nejstarších vyobrazeních jsou andělé bez křídel. Asi nejstarší křesťanské zobrazení anděla pochází ze 2. st.n.l., najdeme ho na freskách v katakombách sv. Priscilly v Říme, jedná se o zvěstování panně Marii. Na dalších freskách ze 3. st. n. l. se anděl objevuje i v podobě holubice.

Obrázek 1.8: Níké Samothrácká, 2. st. př. n. l.

Teprve ve 4. století dostal anděl podobu člověka s křídly. Ta symbolizovala jeho vznešenost a blízkost k nebi a Bohu. Anděl se tak stal lehce odlišitelným od člověka. Toto vyobrazení můžeme najít na tzv. Princovu Sarkofágu, který byl objeven teprve v 1. pol. 20 st. v Istanbulu a je datováno do theodosiánského období. V té době také křesťané přijali římské impérium za své náboženství. Anděl měl pak podobu antické bohyně, s ženskými rysy, v bílých šatech a s křídly. Často se také objevuje jako postava okřídleného muže v krásném ženském oblečení. Anděl je zosobněním krásy a čistoty, je jemný a éterický, takže vždy se podobá spíše ženám, ovšem nemá ňadra, protože se předpokládá, že jsou andělé bezpohlavní. Ikonografie andělských bytostí se rozvinula především v oblasti církve. Andělé mají různé oděvy od skromného po vznešené, podle jejich funkce. Hlava andělů bývá opatřena svatozáří. V rukách často drží nějaký předmět, který je dalším symbolickým vyjádřením. V době gotiky se anděl stal častým zdobným prvkem kostelů a katedrál. V podobě plastik obklopuje Boží trůn, zdobí portály a klenby. Také jsou zobrazováni na freskách a nástěnných malbách, vždy v souvislosti s Bohem a lidmi. To můžeme vidět například v italské Padově v kapli del Arena (obrázek 1.9), kde je autorem úchvatných fresek Giotto de Bondone (1267-1337).

Tyto bytosti, a především pak jejich křídla, byly velmi oblíbeným námětem, protože při jejich zobrazení měli umělci zcela volnou ruku a možnost tak ukázat svoji představivost. Anděly si často přikrášlovali a přizpůsobovali si jejich původní funkci a typy. Andělé se stali velmi oblíbenými především v renesanci, jsou zastoupeni

Obrázek 1.9: Giotto de Bondone, kaple Arena

v dílech všech slavných umělců té doby. Umělcům pózovali běžní lidé, proto byli andělé zobrazeni s neobvyklou přesností, stylizováni podle tehdejších ideálů krásy, v typických barvách a gestech. Za zmínku stojí díla raně renesančních malířů, Itala Fra Angelica (1395-1455) a nizozemského malíře Jana van Eycka (1385 – 1441) (obrázek 1.24), kteří anděly zdobili pestrobarevnými křídly, zde je patrná inspirace exotickým ptactvem.

Andělé jako ztělesnění krásy, čistoty a nevinnosti na obrazech Leonarda da Vinciho (1452-1519) (obrázek 1.1) a Sandra Botticelliho (1444-1510). Andělé mají velmi jemné rysy, není poznat zda jim stáli modelem muži, či ženy. Někteří drží v rukách bílou lilii, která symbolizuje nevinnost a neposkvrněné početí. Neobvyklé je zpodobnění andělů na freskách Posledního soudu v Sixtinské kapli ve Vatikánu. Autor Michelangela Buonarroti (1475-1564) jasně definoval podobu anděla jakožto muže. Andělům přiřknul podobu svalnatých antických atletů bez křídel, kteří se nehledě na svoji robustnost volně vznášejí a pohybují mezi světci a smrtelníky. Tak zde vzniká spleť nahých těl a jen ztěží lze odlišit anděla od obyčejného člověka.

Anděly velmi „proslavil“ Rafael Santi (1483-1520). Na jeho obrazu Sixtinská Madona je dvojice andílků, kteří se znučeně opírají o rám a pozorují scénu nad sebou. Ti jsou často reprodukováni jako samostatný obraz, jedná se o možná nejslavnější a nejoblíbenější anděly.

Obrázek 1.10: Rafael Santi, Sixtinská Madona

Velmi procítěné setkání anděla s člověkem, zobrazil významný barokní sochař Giovanni Lorenzo Bernini (1598-1680) ve svém mistrovském sousoší Extáze svaté Terezie (obrázek 1.27), které je umístěno v římském kostele Santa Maria della Vittoria. Anděl se zde chystá vetnout šíp do Tereziina srdce. Toto sousoší vzniklo na základě výpovědi Terezie z Ávily, která popisovala, jak ji v jejích zjeveních opakovaně probodal serafín zlatým rozžhaveným šípem srdce. Bolest prý byla tak sladkobolná, že musela hlasitě sténat a nepřála si jí být zbavena.

Oblíbeným zobrazením anděla, se stali tzv. cherubíni nebo putti. Jsou to dětské okřídlené postavy a dodnes jsou oblíbeným námětem pro dekorativní a dárkové předměty. Symbolizují čistotu a nevinnost. V těchto dobách umírala spousta malých dětí, proto se zde objevuje i myšlenka, že jsou to jejich duše. Můžeme je vidět například na obrazech vlámského malíře Petera Paula Rubense (1577-1640) nebo na pozdnějších rokokových plátnech Françoise Bouchera (1703- 1770), kde putti dotváří celkovou hravou atmosféru (obrázek 1.11).

Anděl slouží stále více jako dekorativní prvek, někdy jen jako okřídlená hlavička, nebo křídla samotná. Zlacené sošky putti zdobí interiéry i fasády chrámů. To můžeme vidět na bohatě zdobeném bronzovém stolci sv. Petra, navržným G. L. Berninim (obrázek 1.12), v apsidě baziliky sv. Petra ve Vatikánu, nebo na honosném oltáři baziliky v bavorském Gößweinstein. Jejich zlatá barva naznačuje nebeský původ. V rokoku se zdobení buclatými andělíčky rozšířilo na porcelán, šperky, nábytek a další interiérové prvky.

Obrázek 1.11: F. Boucher, Venus and amor

Obrázek 1.12: G.L.Bernini, alabastrové okno nad stolicí sv. Petra ve Vatikánu

Velmi osobité jsou vyobrazení andělských bytostí umělců v 19. Století, v duchu symbolismu, romantismu a secese. Umělec William Blake (1757-1827) tvrdil, že je s těmito bytostmi v kontaktu, to se projevilo v jeho obrazech, grafikách a poezii (obrázek 2.2). Jeho andělé jsou velmi mystičtí. Na jeho tvorbu měla obrovský vliv křesťanská výchova a Bible. Caspar David Friedrich (1774-1840) byl jedním z hlavních představitelů krajinomalby. Ve svých obrazech dokonale zachytil kouzlo okamžiku a místa – Genia loci. Příroda, jakožto dílo Boží, byla hlavním námětem jeho tvorby. Krajinné motivy čerpal i z Českého středohoří a Krkonoš.

William Turner (1775-1851), jež je často pokládán za předchůdce impresionismu, byl fascinován Sluncem a jeho působením v krajině. Slunce a různé světelné jevy jsou často hlavním námětem jeho obrazů. Turner zachytil anděla stojícího ve slunci (obrázek 2.9). Gustav Moreau (1826-1898) byl představitel symbolismu a secese. Atmosféra jeho obrazů je velmi magická a téměř snová, většinou maloval biblické příběhy, legendy a báje. S oblibou zobrazoval anděly, víly a další bájně tvory (obrázek 1.2). Paul Gustave Doré (1832 –1883) byl francouzský rytec a ilustrátor. Mezi jeho nejvýznamnější díla patří ilustrace Danteho Božské komedie (obrázek 3.1) a Anglické bible, za což sklídl obrovský úspěch.

Obrázek 1.13: E. de Morgan, Anděl smrti

Tyto bytosti měli v oblibě také prerafaelité. Malíř a básník Dante Gabriel Rossetti (1828-1882), kterého velmi inspirovala díla Danteho, E. A. Poe a W. Blake. S oblibou maloval obrazy věnované biblické tematice. Velikou múzou je mu jeho žena Elisabeth,

kterou můžeme rozpoznat ve tvářích mnoha žen Rosettiho obrazů. Edward Burne-Jones (1833-1898), který jako dítě, týraný zlou macechou, utíkal do světa snů a magických představ. Tyto dětské fantazie se objevují v celé jeho tvorbě. Umělec a designér William Morris (1834-1898) byl spjatý s hnutím prerafaelitů. Společně s D. G. Rossetttem a E. Burne – Jonesem založil návrhářskou firmu, jejíž působení velmi ovlivnilo interiérový design a výzdobu kostelů. Zabývali se tvorbou nábytku, tapet, koberců a gobelínu a především pak návrhem a tvorbou barevných skel a vitráží, které zdobí okna spousty církevních staveb.

V té době navazuje na hnutí prerafaelistů britská malířka Evelyn de Morgan (1850-1919), námětem jejich obrazů je mytologie, biblická témata a spiritualita. Často využívá světlo a tmu, jako metaforu života a smrti. Zajímavý je její pohled na anděla, jakožto Anděla smrti (obrázek ??). Finský symbolista Hugo Simberg (1873-1917) namaloval Zraněného anděla (obrázek 1.14), jež se stal ve Finsku v roce 2006 národním obrazem. Atmosféra obrazu působí melancholicky, anděl má zavázané oči a zkrvavené křídlo. Anděl je tak o to blíže běžným smrtelníkům, kteří ho nesou na nosítkách, v tuto chvíli je jim odkázaný. Zajímavostí je, že se tento obraz stal inspirací k hudebnímu videoklipu písně Amarant od skupiny Nightwish.

Obrázek 1.14: H. Simberg, Zraněný anděl

Secesní andělé jsou velmi ornamentální a mají jasné definované linie, jsou honosní, pestrobarevní, zdobení zlatem. Vznikají nádherné vitráže, mozaiky, sochy i šperky s touto tematikou, andělé a jejich atributy zdobí mnoho světských i sakrálních staveb. To můžeme vidět například na vídeňském kostele navrženým Ottou Wagnerem (1841-1918) Kirche am Steinhof.

Obrázek 1.15: Kirche am Steinhof, Vídeň

Anděl nepřestává umělce fascinovat, stále je oblíbeným a atraktivním tématem. Často je vyobrazen sám, bez dalších souvislostí, bez Boha.

Americký přírodovědec a malíř Abbott Handerson Thayer (1849-1921) byl fascinován ženskou krásou a krásou ptačích křídel. Neuznával církev a náboženství, věřil, že Bůh prostupuje přírodou. Aby povznesl morální vlastnosti ženy, portrétoval je s křídly, jež symbolizují čistotu, nadlidskost a duchovno. Zachytil tak nekonečnou krásu andělských žen. Prvním dokonalým andělem byla jeho jedenáctiletá dcera Marie, panenská dívka, neposkvrněná čistoty (obrázek 1.28). Zajímavý je i obraz jeho 3 dětí, kde ochranná křídla Marie zpodobňují mraky v pozadí.

Obrázek 1.16: A. H. Thayer

Představa umělců o andělských bytostech nezná mezí, vychází stále ze stejných poznatků, ale je čím dál více osobitější. Za zmínku stojí surrealistický anděl (obrázek 1.17) významného katalánského malíře Salvadora Dalího (1904-1989). Vladimír Komárek (1828–2002) a jeho andělé vycházející z prostoru (obrázek 1.26). Italský akademický malíř Roberto Ferri (1978), který na svých obrazech inspirovaných barokními malíři zpodobňuje anděly velmi netradičně a v nezvyklých situacích. Bryan Tedrick(1955), a jeho roztažená křídla (obrázek 1.25). Osoba stojící v kruhu těchto interaktivních křídel, koresponduje s Da Vinciho Vitruviovo člověkem. Kontroverzní Damien Hirst(1965), který se nebál odkrýt téma anatomii anděla. Německý designér Ingo Maurer (1932)a jeho andělské žárovky (obrázek 2.7), kterými vyjádřil svoji fascinaci magickými a mystickými vlastnostmi světla. A mnoho dalších, každý má svoji představu o andělských bytostech, každý má svého vlastního anděla.

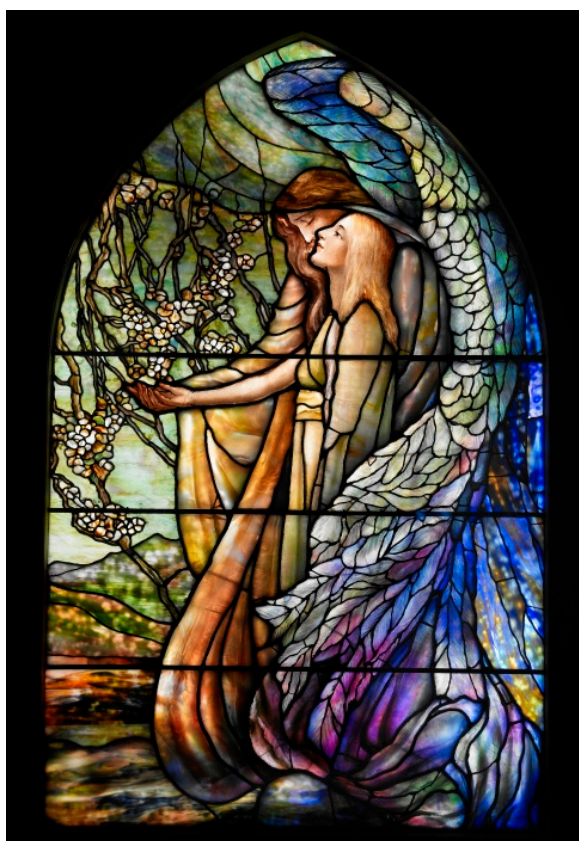
Obrázek 1.17: Salvador Dali

Obrázek 1.18: Roberto Ferri (1978)

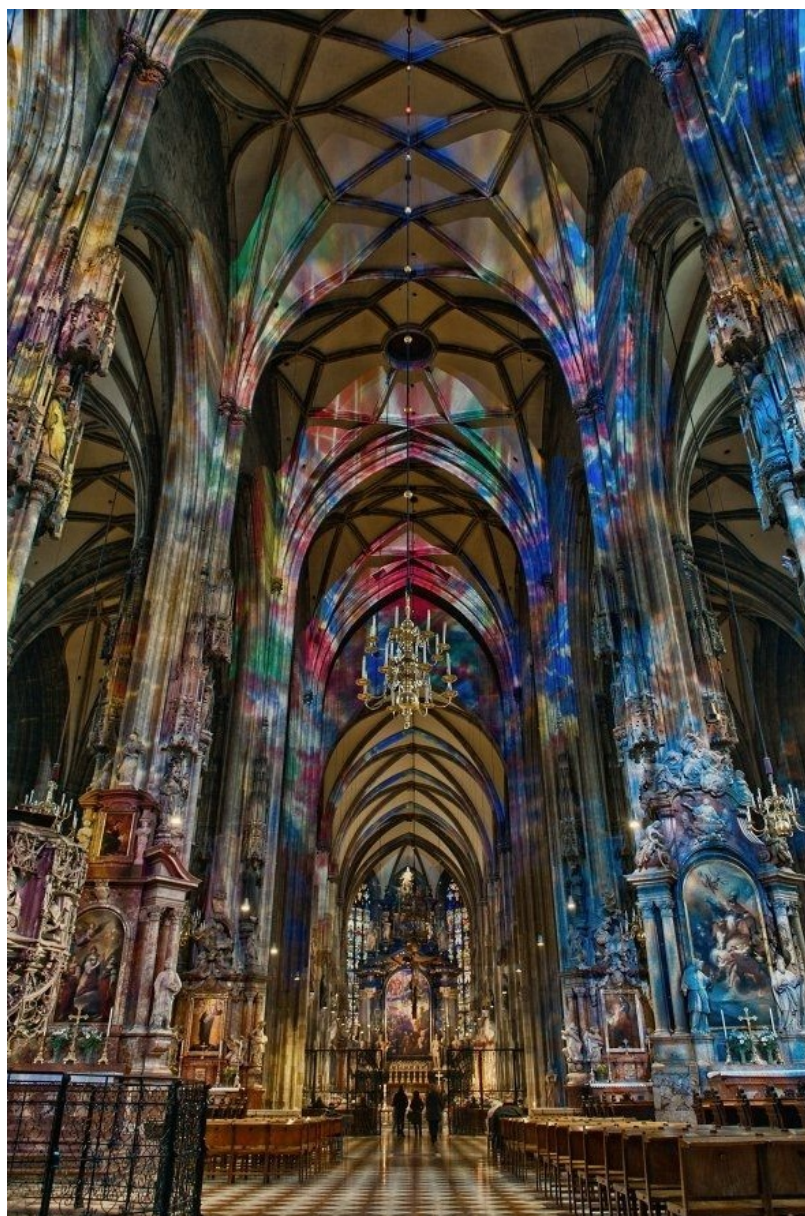

Obrázek 1.19: Damien Hirst (1965)

Obrázek 1.20: autor neznámý, vitráž

Jako způsob úcty byla vystavěna spousta kostelů, svatyní a oratoří zasvěcených andělům a především pak Archandělovi Michaelovi. Osobně mě nejvíce učarovalo Opatství Mont Saint Michele v Normandii, které bylo vybudováno na základě andělského zjevení. Je to místo naprostého klidu i v době návalu turistů – andělský prostor. Interiér církevních staveb je velmi mystický a i v nevěřících vzbuzuje obrovskou úctu a pokoru. Svoji velikou úlohu v tom sehrává působení světla, které prostupuje skrze barevné vitráže. Tak se šedý kamenný chrám promění v doslova kouzelné místo. Barevné stíny propojují celý prostor s člověkem a přenáší nebesa blíže k zemi.

Obrázek 1.21: Vídeň, Stephansdom

Obrázek 1.22: Mont Saint Michele

Obrázek 1.23: Aureola

1.4.1 Atributy andělů

Všichni andělé jsou svatí a bez hříchu. Jsou krásní, jemní a éteričtí. Většinou mají 2 páry křídel a svatozář nad hlavou. Jejich oděvy jsou odlišeny jejich funkcí, oblíbená bílá tunika značí nevinnost. Andělé jsou často vyobrazováni s různými symbolickými předměty, které odkazují na jeho konkrétní funkci a poslání: Nástroje Kristova umučení; kniha jako parafráze písma svatého; kříž, který odkazuje na dílo boží; květiny, nejčastěji lilie jako symbol čistoty a neposkvrněného početí; trouba, kterou uslyšíme v Den posledního soudu; meč, kopí a štít v rukách anděla značí boj proti zlu–anděla ochránitele; hudební nástroje–andělé ve sborech zpívají chvály Bohu; kadidelnici–kouř z kadidla symbolicky přenáší modlitby k nebi; zrcadlo, které odráží světlo boží.

Obrázek 1.24: Jan van Eyck, anděl z obrazu Zvěstování

Svatozář

Nimbus, gloriola, aureola (obrázek 1.23). Anděl je často charakterizován jako bytost obklopená jasnou září. Proto na mnoha podobách andělů najdeme kolem hlavy svatozář, která je symbolem světla a božství. Někdy se anděl zjevuje pouze jako světlo samotné. Podle Bible byli andělé stvořeni za úsvitu stvoření, tedy se světlem samotným.

Křídla

Andělům jsou přisuzována křídla, jako symbol duchovní podstaty a blízkosti Bohu, spojení našeho a nebeského světa. Vyjadřují schopnost andělů putovat mezi nebem a zemí, schopnost rychlého překonávání prostoru. Jsou jedním z nejoblíbenějších andělských symbolů, mají různé podoby a velikosti. Mohou být téměř nehmotná a neuchopitelná, nebo naopak těžká, běloskvoucí, pokrytá peřím. Křídla často bývají zobrazována osamoceně v mnoha různých formách, jen jako odkaz na vyšší princip.

Obrázek 1.25: Bryan Tedrick (1955)

1.5 Andělé a my

Víra v anděly často nijak nesouvisí s vírou v Boha, v Bibli se uvádí, že anděla strážného mají i bezvěrci. Lidé věří v neviditelné energie, které jsou stále s námi, vedou nás, chrání nás a opatrují. Vznikají různé andělské skupiny a vytvářejí tak nový druh víry. Pořádají se andělské terapie, vykládají se andělské karty. Spiritisté využívají sílu andělů k léčení a očišťování.

Působení andělů nám většinou uniká, setkání s ním je nám naprosto přirozené, bereme ho jako náhlé osvícení, předtuchu, náhodnou myšlenku, intuici nebo prorocký sen. Anděly pocítujeme do takové míry, jaké jim dovolíme, záleží jen na nás, čemu uvěříme. Možná tyto nadpozemské bytosti působí skrze naše srdce, slyší jeho tlukot a přichází, když je potřebujeme. Zjevují se v podobě, jakou je člověk, s ohledem na svůj charakter a kulturu, přijmout. Tyto energie jsou přítomny na duchovních setkáních, při kolektivních i individuálních modlitbách. Hromadí se na místech, které jsou pro jejich vibrace příznivé, na posvátné půdě, v přírodě.

„Když posíláme milující myšlenky ostatním, vytváříme tak světelné mosty, po kterých mohou kráčet andělé.“ – Diana Cooper

Obrázek 1.26: Vladimír Komárek (1928-2002)

Přítomnost anděla si lidé začínají uvědomovat až v okamžiku nějaké krize. Když jsou zoufalí, vysílení a bezmocní, pláčou a pocítují velké bolesti. Někteří uslyšeli konejšivý hlas, který jim řekl, že nejsou sami, vrátil jim víru a ujistil je v sobě samých. Mnoho lidí popsalo božské melodie andělských chórů, které nebyly slyšitelné lidským uchem. Vycházely z jejich nitra, odkud se šířily dál a přinášely klid a harmonii do jejich těla a duše. Jiným se zjevilo ohromující jasné světlo, které k nim přistoupilo v době pochybení. S tímto jsou spojeny i mimotělní zkušenosti, kdy člověk na chvíli vystoupí z vlastního těla, které pozoruje z výšky. Při tom všem lidé zažívají ohromující pocit lásky a míru.

Andělé k nám přicházejí, aby nám dali pocit jistoty. Obzvláště přístupné jsou těmto energiím děti, které jsou daleko vnímavější, jejich mysl je přirozeně otevřená, neztratily víru. Setkání lidí s nadpozemskými bytostmi zaznamenávají posvátná písma všech národů. Anděl je ochráncem a přítelem. Pomáhá nám konat správná rozhodnutí, probouzí v nás víru. Doprovází nás na cestě životem a pomáhá nám při odchodu z tohoto světa. Je naší součástí.

Jeanne d'Arc přezdívaná panna Orleánská (1412-1431), popisovala zjevení archanděla Michaela jako zářící bytost s dlouhými křídly.

„Vše, co jsem dobrého učinila pro Francii, učinila jsem na rozkaz Boha, krále nebes, jak mi bylo zvěstováno jeho anděly a svatými.“

Spousta lékařů a zdravotních sester, popisují světelné bytosti, které byly přítomny u lůžka umírajících pacientů. V roce 1914 při bitvě v Mons, byla hlášena pozorování několika zářivých bytostí vznášejících se na obloze, které pomohly britské armádě k vítězství nad daleko silnějším německým nepřítelem, který čelil nepřízni osudu. Den před tímto úkazem byl kvůli očekávané porážce v Británii vyhlášen národní den modlitby, toto zjevení nám mělo ukázat moc víry a sílu kolektivní modlitby.

Z hlediska psychologie jsou tato zjevení přisuzována duševním chorobám jako jsou parafrenie a schizofrenie. Již ve středověku se vyskytuje pojem „náboženské šílenství“. Halucinace andělů byly vlivem velmi živého náboženského přesvědčení lidí, velmi časté.

Obrázek 1.27: G. L. Bernini, Extáze svaté Terezie

1.6 Andělem může být každý z nás

Osobně tuto entitu vnímám, jako naše duchovní já. Energii, která z nás vyvstává, když je to potřeba. Každý má svého anděla strážného, nosíme ho v sobě, jsme to svým způsobem my samotní. Je to naše vnitřní síla, díky, které překonáváme životní zkoušky různého charakteru. Naše podvědomí, intuice, vnitřní hlas, který nám s nadhledem našeptává a pomáhá se rozhodnout. Je to naše tělo, které díky působení adrenalinu podává ve vypjatých situacích extrémní výkony. Jsou to naše doteky, co přináší potěšení a uleví od bolesti, náš hlas, co konejší. Lidské bytosti jsou mnohem víc, než jen maso a kosti. Je pouze na nás, co si dovolíme a připustíme.

Sama mám osobní zkušenosti s léčitelem, který mě a mé příbuzné uzdravil bez jediného doteku. Podobné zázraky zažívám celý svůj život. Je to ten pocit, kdy cítíme, že se na nás někdo dívá. Tento jev můžeme vnímat, když milujeme, malujeme, utěšujeme, bráníme, zachraňujeme. Láska je obrovská energie, kterou dokážeme směřovat pomocí svých myšlenek. Stav v zamilovanosti jsou velmi smyslné. Láska je stav bez tíže, nadnáší. Přináší nám extatické zážitky. Pocity lásky jsou božské, nad naše chápání, prostupují celým naším tělem. V lásce přinášíme oběti, odpouštíme... V milenecké lásce je andělem žena svému muži a naopak. V lásce rodičovské, je andělem matka svému dítěti a dítě andělem svým rodičům. Andělem může být opravdu každý, kdokoli, kdo nám pomůže, utěší nás, poradí, dodá nám odvahu rozhodnout se, prokáže nám lásku v jakékoli podobě. Neznámý člověk co se náhle objeví, udělá přesně to, co jsme zrovna potřebovali, a zmizí, aniž by čekal na naše poděkování. Proto pak používáme fráze, jako: „Ty jsi anděl.“ Nebo „ Tebe mi poslalo samo nebe“.

Důležité je, vynaložit energii do pozitivních myšlenek a ty pak směřovat správným směrem. Pozitivní myšlenky léčí, šíří teplo a světlo. Když se tyto energie spojí při hromadných modlitbách, stávají se zázraky jako v bitvě u Mons. Matka Tereza, která znala význam pozitivních myšlenek řekla: Nikdy nepůjdu na pochod proti válce. Až uspořádáte pochod za mír, pak mě pozvěte“.

Obrázek 1.28: A. H. Thayer, Anděl

1.7 Osobní zkušenost

Při samotném psaní a zkoumání obecných definic a historických údajů o andělech, jsem na chvíli zapomněla na pravou podstatu mé práce. Snažím se uchopit všechny ty údaje, co chrlí knihy a masmédia v hlavním vysílacím čase. Stále více mě udivuje, jak je tato entita a vše kolem ní neuchopitelné. Zatím mě oslňuje maximálně záře monitorů. Odeslala jsem fotografii mého pracovního koutu jednomu příteli, připsala jsem: „Mám andělské monitory.“

On mi odepsal: „Máš anděly doma, můžeš si na ně sáhnout, dotýkat se jich, a když zavřeš oči, ucítíš i jejich dotek. Jsou ti nablízku.“

Odpověděla jsem mu: „Právě o to se snažím po celou dobu, a domnívám se, že se mi všichni andělé spíše vyhýbají.“

A on na to: „Omyl, jsou u Tebe, jsou tam, a pokud budeš opravdu chtít, tak je ucítíš, třeba ne teď, ale jednou určitě ano, nesmíš přestat věřit...“

Tohle jsou právě ty malé zázraky, přítel, který je na chvíli mým andělem, který mi připomněl význam mé práce a vrátil jí smysl. Světlo ve tmě, znovunalezená víra a naděje. Nyní si uvědomuji, že je to má vůně, co cítím, teplo, které prostupuje v mé kůži. Energie a síla v mé krvi. Proudění tak silné, že z těla vystupuje, šíří se jako záře, rychlostí světla a pulzuje v rytmu tlukotu mého srdce. A to je pravý význam mé práce. Ukázat, že dost možná andělé vycházejí z nás. Je to naše vyšší já, které nás vede ve psaní, slovu a činech. Vyšší já, které nám pomáhá k naplnění našeho osudu. Je to naše intuice co nás varuje, vnitřní hlas, co nám radí a našeptává.

Obrázek 1.29: Eva

1.8 Resumé

Anděl je vždy ve správnou chvíli na správném místě, být ve správnou chvíli na správném místě je andělské.

Anděl je součástí všeho a všech, prostor, čas a hmota, všichni a všechno je andělské.

Anděl je dotek božského.

Anděl je naše víra, naše vyšší duchovní já.

Anděl je pozitivní energie kterou nelze uchopit.

Anděl je světlo, světlo vycházející z nás, světlo jež pulzuje v rytmu našeho srdce.

Jsme spící andělé.

2 Člověk

Člověk, jeho tělo a psychika jsou po staletí hlavním předmětem zkoumání filosofie a vědy. Skutečnost, že spojením dvou pohlavních buněk vznikne tak složitý organismus je fascinující stejně jako vznik celého vesmíru.

Lidské tělo (lat.corpus) označuje hmotnou podstatu člověka. Je to živá hmota jejíž základním stavebním kamenem jsou buňky. Mezi hlavní biogenní prvky patří kyslík, uhlík, vodík a dusík. Tělo člověka je složeno z kostí, svalů, kůže, krve, nervů, vody, bílkovin, tuků, soli a dalších stopových prvků. Téměř veškeré dění v lidském těle ovládá mozek – trávení, dýchání, srdeční tep, tvorbu hormonů, pohyby, smysly. V mozku je centrum nervové soustavy, je zde soustředěna veškerá kognitivní činnost těla.

Středem celého těla je srdce, které můžeme považovat za nejdůležitější lidský orgán. Srdce je od pradávna považováno za duchovní a citové centrum člověka, sídlo duše. Při jeho zástavě dochází k zástavě krevního oběhu a následně pak k úmrtí. Staroegyptští mumifikátoři ponechávali srdce v těle zemřelého, neboť věřili, že právě v něm sídlí veškeré fyzické a psychické vlastnosti a dovednosti člověka. A to jak během jeho života, tak i po smrti. Aztéci předkládali obětiny v podobě tisíců bijících vytržených srdcí, aby si tak u boha Slunce zajistili úrodnou půdu a dobrou sklizeň. Věřili, že je srdce středem životní síly a víry. Srdce je symbolem lásky a citu. Jeho tep je ovlivněn mnoha vlivy odehrávajícími se v lidském těle a mysli.

2.1 Závislost psychické kondice na srdeční aktivitě

Srdeční činnost je ovlivněna mnoha vnějšími faktory a úzce souvisí s našimi emocemi. Vlivem nervové soustavy a následným vylučováním hormonů, například dopaminu a adrenalinu do krve, se srdeční činnost zrychluje. Zrychlenou srdeční činnost pocítujeme při stresu a úzkosti, strachu a panice, očekávání něčeho nepříjemného. Nebo naopak, nemůžeme-li se dočkat někoho nebo něčeho příjemného, při lásce, v zamilovanosti, když se radujeme. Srdeční frekvence nepřímo reaguje na věci, co vidíme, slyšíme a cítíme. Hudba, barvy, vůně, jídlo, lidé, doteky, bolest.

Působení psychiky na srdeční aktivitu pocítujeme všichni, o to více emotivněji ší jedinci. Proto lidé, co trpí vyšší mírou stresu, často onemocní nějakou srdeční

chorobou, která vede ve vysokém měřítku až k úmrtí. Tuto skutečnost mohu sama potvrdit, jelikož jsem vlivem špatného životního stylu a především pak vysokou mírou stresu začala trpět srdeční arytmií. Když srdce dosahuje frekvence 220 tepů za minutu, člověk má pocit, že musí dříve nebo později zemřít. Je to již 6 let, co jsem podstoupila katetrizační ablací, 6 let, co žiji s „novým“ srdcem.

Obrázek 2.1: 2009

„Při zákroku jsem musela být při vědomí. Nade mnou byla obrazovka s mým srdcem, ve kterém se štourali několika hadičkami. Bolestivá podívaná.“

2.1.1 Tep a jeho měření

Tep (lat. pulsus) vzniká při krevním oběhu úderem krevní vlny na stěny cévní, kteréž podle toho se rozšíří, tak že hmatem lze tento úder postřehnouti. / Každý úder tepový odpovídá sevření komor srdečních, pročez podle rychlosti tepu srdečního řídí se také tep a podle jeho povahy může se souditi především na stav tepen a pak i na stav srdce samého, po případě celkový stav tělesný vůbec.

- Počet úderů srdce za minutu nám určuje tepová frekvence která se dělí na, klidovou, aktuální a maximální.
- Tep se přenáší hlavními tepnami do všech orgánů.
- Pulz reaguje na potřeby těla, jeho rytmus, kvalitu a frekvenci ovlivňuje několik faktorů: věk, zdravotní stav, léky, pohybová aktivita, tělesná teplota, poloha těla, trávení, únava, látkové vlivy, fyzická a psychická zátěž.

Tepovou vlnu můžeme zachytit hmatem v místech tepen, které vedou v blízkosti povrchu kůže. Například v třísech, na zápěstích a na krku. Nebo přístroji k tomu určenými. Lékaři používají fonendoskop a EKG přístroje, které nám dávají informace o tepové frekvenci (počet tepů za minutu), pravidelnosti rytmu a hmatnosti pulzu. EKG se měří pomocí elektrod rozmístěných po těle pacienta, ten musí být v naprostém klidu. Pro delší 24hodinové měření se používá lékařský přístroj Holterův monitor, který zaznamenává srdeční aktivitu i v době zvýšené tělesné aktivity. Mezi moderní metody patří pulzní oxymetrie, kde se měření provádí prosvícením tkáně.

Optimální tepová frekvence u dospělého zdravého jedince se pohybuje mezi 40ti až 70ti, ideálně kolem 60ti úderů za minutu. U dětí je pak vlivem rychlého vývoje organismu vyšší, u novorozenců 150-180 za minutu. Tepová frekvence se postupně snižuje až do období puberty. Srdce žen bije rychleji, možná to souvisí s tím, že jsou ženy emotivnější. Chování ženských srdcí neumí vysvětlit ani moderní medicína.

2.1.2 Oxymetrie

Metoda pulzní oxymetrie měří krevní kyslíkovou saturaci. Měření je postaveno na absorbanci prosvěcované tkáně. Měření absorpance se provádí sondou umístěnou na prst či ušní lalůček. Sondu tvoří světelný vysílač a přijímač (obvykle elektroluminiscenční dioda a fotodioda). Saturace se pravidelně mění v rytmu srdečního tepu, proto lze současně s krevní saturací měřit tepovou frekvenci. Přesné měření saturace je výhodnější s dvojicí LED (červené a infračervené), zatímco pro měření pouze tepové frekvence je vhodná zelená. Měření na zápěstí je složitější a méně přesné, neměří se propuštěné světlo, ale světlo odražené. Krevní saturace se ze zápěstí neměří, ale zjistit tepovou frekvenci lze. Metodu využívají moderní sporttestery a chytré hodinky.

2.2 Vliv světla a tmy na psychiku člověka

2.2.1 Dobro a zlo v podobě světla a tmy

Světlo je od nepaměti symbolem života, osvětlení a božství, metafora dobra. Oproti tomu tma symbolizuje smrt, zlo a zlé démony.

Zlo jako *malum privatio boni* = nepřítomnost dobra. Stějně jako je tma absencí světla, chápeme zde zlo, jako absenci dobra, pouze jako metafyzický pojem.

Obrázek 2.2: W. Blake, Velký rudý drak a žena oděná sluncem

2.2.2 Tma

Z vědeckého hlediska je tma – temnota označení pro nepřítomnost neboli absenci viditelného světla. Absolutní tma podle vědců neexistuje, i když je to pouhým okem nepatrné, vždy je možné prokázat malé množství světla.

Obrázek 2.3: Giovanni da Modena, Inferno (detail), 1410, Basilica di San Petronio, Bologna

Pro mnohé ale temnota znamená mnohem víc, než jen nic. Není to tak dlouho, co jsem já sama byla na opačné straně světla, tedy ve tmě (obrázek 1.23). Vše pod rouškou tmy zůstává skryté, proto je pro mnohé jednodušší pohybovat se v tomto prostoru spíš, než ve světle. Pokud ale překročíme pomyslené hranice, temnota nás doslova pohltí. Tma je symbol smrti, ta je proto oděna v černých barvách. Tma je často metaforickým označením zla, zlých duchů, démonů a samotného Satana, který je považován za vládce pekel. Ze tmy vystupují různé přízraky, duchové, strašidla a čarodějnice, které se shromažďují a pořádají sabaty. O nich se po staletí vypráví různé příběhy, ve kterých člověka straší, ubližují mu, svádí ho k hříchu a někdy ho přivedou až ke smrti. Proto nám temnota, sklep, půda, prostor pod postelí a temný les přijdou tolik děsivé. V mnoha kulturách od starodávného Egypta jsou popisovány bytosti, které se probouzí v noci a krmí se lidskou krví. Vampíři, mají magické schopnosti, jsou světlopláši a sluneční svit je může i zabít.

A vlkodlaci..

Noc se blíží, měsíc je v úplňku a vlkodlaci hledají další oběti... „Psal se rok 1598. Svět se proměnil v krvavá dějiště válek. Do mnohých měst přišla černá smrt - mor! Všechny země byly zachváceny pustošením, zoufalstvím a strachem. Lidé se odvraceli od Boha a Ďábel chodil po zemi v lidském těle. Bral na sebe ty nejruznější podoby. Byla to doba temna, chaosu a černé magie. Divoké smečky vlkodlaků táhly napříč Evropou. Ve dne se skrývaly v lesích a za nocí přepadaly vesnice a samoty. Početnější tlupy si troufaly i do menších měst. Kdo se za temných nocí dostal do jejich spárů, byl nemilosrdně roztrhán. Své oběti vlkodlaci usmrcovali, jedli jejich maso a pili jejich krev. Po setmění se každý bál vyjít ven. Strach se šířil rychle. Nic je nemohlo zastavit. A když už se na některém místě ztratili, tak jen proto, aby se dříve či později objevili tam, kde je nikdo nečekal. Úplněk měsíce jim zářil na cestu. Ďábel vedl jejich kroky a spřádal sítě pastí jejich budoucích obětí. Celé kraje byly zachváceny hrůzou a děsem. Zlověstné ticho nad noční krajinou protínalo jen jejich tesknivé vytí...“

– Petr Štěpán, Kniha Nosferatu

Obrázek 2.4: 2006

Nox praesidium nostri (z lat. Noc je naší ochranou) – Ta slova vrytá do kůže... Temnota mě doslova pohltila, veškeré zlo jsem páchala na sobě. Nekonečná bolest, strach a utrpení. Čekala jsem na zázrak, na světlo, které prostoupí celým mým tělem a vyzvobodí mě z klece, kterou jsem si sama ukovala.

Pocit úzkosti v temných prostorách, je přirozený strach z neznámého. Zaleží na každém do jaké míry se nechá strachem ovlivnit. Jsou lidé, kteří by bez osvětlení do temné místnosti ani nev kročili. Prostory, které jsou pro ně během dne bezpečným a příjemným domovem, se vlivem nedostatku světla proměňují v úkryt pro různá strašidla. Při nedostatečném světle (ve tmě), nejsme schopni rozlišit barvy. Když vstoupíme do temného prostoru, naše zornice se rozšíří, což umožňuje aby do oka prostoupilo více světla a zlepšilo se tak noční vidění. Chvilí ale trvá, než začneme ve tmě rozeznávat jindy známé obrysy a jednotlivé předměty. Naše fantazie si pak často spoustu věcí vyhodnotí jinak, než jaká je skutečnost. Lidé trpící nyktofobií nejsou schopni usínat ve tmě. Tento problém ale provází i spousty lidí, co touto fobií netrpí, zejména se pak jedná o děti a mladistvé. Stačí jakýkoli drobný podnět, praskání, vrzání, který způsobí strach a následné jeho projevy, zrychlený srdeční tep, zrychlené dýchání, pocení, rozšíření zorniček. Proto mnoho dětí i dospělých usíná při mírném osvětlení. U citlivějších jedinců má tma vliv na psychiku. Nekonečná temnota, ticho a samota, dávají prostor nepříjemným myšlenkám. Tímto často trpí i lidé, co žijí sami, večer je potřeba blízkého člověka vyšší než přes den, kdy je mozek zaměstnán denními aktivitami.

Obrázek 2.5: z filmu Upír Nosferatu, 1922, režie: F. W. Murnau

Mnozí jedinci trpí různými nepřírozenými stavy v průběhu spánku. V dětství bývají spojeny s vývojem dítěte, v dospělosti jsou často vázány na emoce a psychiku. U dětí můžeme často pozorovat tzv. noční děsy, které jsou spojeny s dozráváním nervové soustavy. Dítě se velice prudce protrhne ze spánku s extrémním pocitem hrůzy, ale není při vědomí. Je velmi dezorientované, má tendenci vstávat, často křičí a pláče, lapá po dechu. Tělesně se noční děs projevuje zrychleným tepem, změnou dýchání a pocením. Na celou ataku si dítě obvykle nevzpomíná, po ránu ho může doprovázet nepříjemný pocit. Noční můra je zlý sen, vyskytující se u dětí i dospělých, má jasný obsah a člověk si ho po probuzení většinou pamatuje. Nočními můrami často trpí úzkostnější a citlivější jedinci. Často se opakují stejná témata, může to být vlivem určitého traumatu. Noční můra je spojena s pocitem úzkosti, u dětí se po probuzení projevuje pláčem a křikem, dítě je však při vědomí, lze s ním navázat kontakt a uklidnit ho. Vlivem strachu se pak postiženému nedaří uklidnit a znovu usnout, k tomu může pomoci tlumené světlo. V lidových tradicích byl tento stav prisuzován vlivu zlých duchů, démonů a prokletí. Asi nejhorší je tzv. spánková paralýza neboli spánková obrna – stav mezi spánkem a bděním. Při tomto stavu je člověk při vědomí, ale není schopen provádět pohyby a mluvit. Je to pocit naprosté bezmoci a strachu. Lidé pocítují veliký tlak na hrudníku, dušení, někdy je stav doprovázen zrakovými a sluchovými halucinacemi. Jediné co je člověk schopný ovládat je pohyb očí a dýchání. Mozek se domnívá, že spíme a tělo zůstává paralyzované, aby se naše snové pohyby nepřenášely na naše fyzické tělo. V minulosti lidé věřili na čarodějnice, které je takto napadaly, seděly svým obětem na hrudníku a tím je dusily.

Obrázek 2.6: J. H. Fuseli, 1741–1825, Noční můra

2.2.3 Světlo

Obrázek 2.7: Ingo Maurer (1932)

Povahu světla se snažili rozluštit už antičtí filosofové a vědci. Věda, která studuje původ a zákonitosti světelných jevů, se nazývá optika. Světlo je viditelná oblast spektra elektromagnetického záření o vlnové délce 390-790 nm. Světlo nám umožňuje zrakové vnímání. Když bílé světlo projde skleněným hranol, paprsek se rozdělí do všech nám známých viditelných barev. Bez světla, stejně jako bez kyslíku, či vody by neexistoval život na Zemi.

Základní vlastnosti světla jsou:

- svítivost, kterou určuje amplituda
- barva, kterou určuje frekvence
- polarizace, kterou určuje úhel vlnění

Na rozdíl od tmy je světlo od nepaměti ztotožňováno se životem. Světlo se používá jako symbol osvětlení, poznání a božství. Světelné úkazy jako duha, polární záře a hořící obzor při západu Slunce si lidé od pradávna spojují s něčím nadpozemským, božským a mystickým. Na tyto přírodní jevy se váže spousta legend a pověr, které vznikaly v době, kdy je nebyl člověk schopný objasnit.

Světlo může mít na člověka pozitivní i negativní vliv, záleží na barvě světla, jeho intenzitě, době trvání a časovém průběhu. Kvůli nedostatku světla můžeme trpět ospalostí přes den, nesoustředěností, bolestmi hlavy, poklesem sexuální touhy, špatnou náladou, melancholií, citlivější jedinci i depresemi. Nedostatek světla, především pak v zimním období, zvyšuje sílu depresí a počet sebevražd. V severských a baltických zemích jsou sebevraždy páčány až 5 krát častěji než v jižních státech. Nejpriznivější účinky na lidskou psychiku má denní světlo, jež při nemoci doporučoval už antický lékař Hipokratés:

„Onemocní-li člověk špatnou náladou, vystavte ho slunečnímu paprskům.“

Klinické studie potvrzují pozitivní účinky také prolínáním 4 základních barev – červené, žluté, zelené a modré. To se často využívá ve formě barevného osvětlení interiéru, vany, či sprchového koutu. Barevné osvětlení má příznivý vliv na psychiku a zdravotní stav člověka.

Obrázek 2.8: Henry Ossawa Tanner (1859–1937), Zvěstování

2.3 Resumé

Nejdůležitějším orgánem lidského těla je srdce, jehož tep reaguje na podněty fyzického a psychického těla.

Působení světla a tmy má vliv na psychické i fyzické tělo člověka.

Tma je strach z neznámého, symbol zla, zlých démonů a smrti.

Světlo symbolizuje božství.

Světlo je život, člověka léčí.

Světlo je anděl.

Obrázek 2.9: W. Turner, Anděl stojící ve Slunci

3 Andělské světlo

Anděl byl vždy spojován se světlem, jeho stvoření, zjevení, rychlost pohybu a umělecké zobrazení. Anděl je naděje, která nám vrací světlo do života. Anděl je neuchopitelnou součástí našich životů, označuje „to“, co je mezi lidským a božským, nad naše chápání. Anděl je čistá a pozitivní energie, která se projevuje mnoha různými způsoby. Tyto jevy a zázraky pozorujeme většinou v nějakých neobvyklých situacích. V okamžiku nějaké krize, bolesti a nervového vypětí, nebo naopak při naprosté relaxaci, meditacích, radosti, lásce a extatických prožitcích. Na tyto extrémní zážitky nepřímo reaguje naše srdeční činnost. Děje se tak vlivem nervové soustavy a následným vylučováním hormonů do krve. Dá se tedy říct, že andělé působí skrze naše srdce, slyší jeho tlukot a přichází, když je potřeba. Že jsou tyto jevy reakcí na naší srdeční činnost.

Tak vznikla myšlenka, o symbolickém zobrazení a následném uměleckém ztvárnění anděla jakožto světla, jež bude rozsvěcet tep lidského srdce.

Světla, jež symbolizuje dobro a rozpíná se tmou, která je symbolem zla a zlých duchů.

Abych dosáhla požadovaného efektu „andělského“ světla, pracovala jsem s posbíranými informacemi a především pak s mojí vlastní představou o této energii.

- Andělé přinášejí nebesa blíže pozemskému světu.
- Andělé vycházejí z prostoru kolem nás.
- Andělé jsou součástí všeho a všech.
- Andělé se řídí tlukotem našeho srdce.
- Světlo je symbol dobra – anděla a tma/zlo jako *Malum privatio boni*, tedy absence světla/anděla.

Cílem bylo vytvořit světlo, které osvítí temné kouty, světlo, které nás osvítí ve chvílích temnoty. Světlo jehož spouštěčem bude tep našeho srdce. Srdce, jehož tlukotem se řídí andělé. Toto propojení tak každému umožní „vyvolat“, skrze vlastní tok myšlenek a energie těla, svého anděla.

3.1 Design produktu

Obrázek 3.1: P. G. Doré, Andělské sbory krouží kolem Božího trůnu

Při návrhu světla byl kladen důraz především na vzhled světla samotného. Bylo nutné vytvořit stínítko, které zakryje vlastní světelný zdroj. Velikou inspirací mi byla rytina od P. G. Dorého– Andělské sbory krouží kolem Božího trůnu, vycházela jsem tedy z tvaru kružnice. Tak jsem vytvořila stínítko ve tvaru obráceného kuželu, který je jakousi pomyslnou lodí kroužících andělů. Aby ti mohli zářit v požadovaném efektu, vylepila jsem stínítko z vnitřní strany zrcadlovou fólií. Využívám tak lomu světla, světlo se odráží od zrcadlové plochy. Stínítko lze zavěsit, nebo položit a nasměrovat požadovaným směrem, například ke tmavé skříni, ke dveřím na schodiště. Díky tvaru kuželu, rozpíná se světlo do dálky a hranice přechodu mezi světlem a tmou jsou velmi přirozené. Aby byla barva světelných paprsků příznivá pro lidskou psychiku a příjemná na pohled, rozhodla jsem se pro efekt duhy. Duha, která má pozitivní vliv na naše tělo i duši, vzbuzuje optimismus. Toho jsem dosáhla umístěním průhledných barevných fólií na plochu zrcadla, světlo se tak odráží v příslušných barvách.

Spouštěčem světla je tep lidského srdce, světlo se tak proměňuje v jeho rytmu. Vytváří tak pozoruhodné světelné efekty, které bych popsala jako tančící anděly. Jas a rychlost světla jsou ovlivněny rychlostí srdečního tepu. Čím nižší tep, tím slabší osvětlení.

Anděl je světlo, světlo pulzující v rytmu našeho srdce. Světlo vycházející z nás. Světlo, které osvětlí temné kouty a vytvoří tak z nepříjemného temného prostoru andělský.

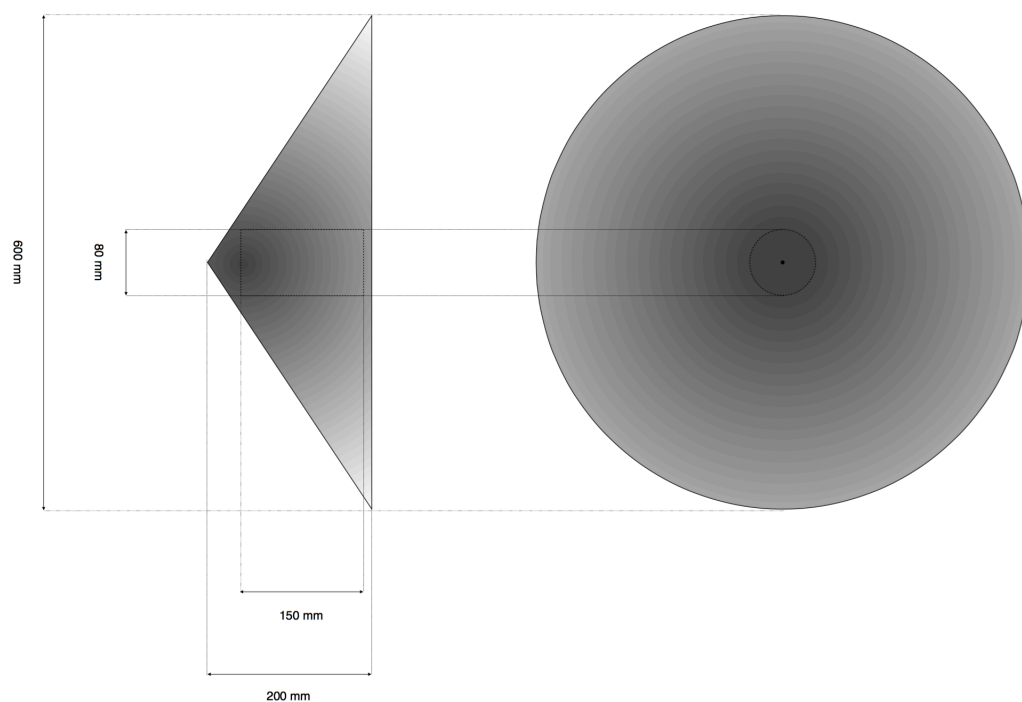
Obrázek 3.2: Návrh Andělského světla

3.2 Realizace produktu

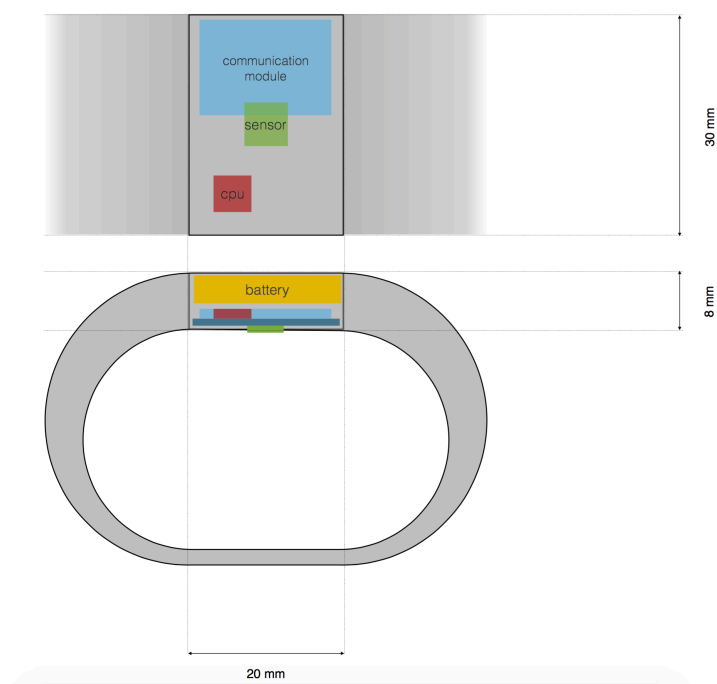
Vytvořila jsem plně funkční prototyp andělského světla

3.2.1 Konstrukce stínítka

Nejprve jsem vyrobila kruhovou výseč z papírového kartonu a zrcadlové fólie. Karton s fólií jsem slepila dohromady do požadovaného tvaru tak, aby byla zrcadlová fólie uvnitř stínítka. Stínítko jsem dále vylepila průhlednými barevnými fóliemi, díky kterým vzniká při nasvícení a následném odrazu světelných paprsků, efekt duhy. Vzhled vnějšího pláště stínítka jsem volila dle vlastní libosti. Důležité je, aby korespondoval s celkovým prostorem interiéru a nerušil v momentě, kdy je světlo aktivní. Do stínítka jsem umístila válec s diodami, které jsou zdrojem světelného záření. Diody nám umožní měnit intenzitu a rychlost světla. Válec je se stínítkem spojen jednoduchou konstrukcí, která celé zařízení zároveň zpevňuje. Tak můžeme zařízení zavěsit na strop, nebo jeho polohu v prostoru měnit dle libosti.

Obrázek 3.3: Nákres svítidla

Obrázek 3.4: Nákres měřicího náramku

3.2.2 Náramek

Aby byl lidský tep měřen co nejšetrněji a člověka měření nijak neomezovalo, rozhodla jsem se pro náramek. Ten může být na ruce umístěn požadovanou dobu téměř bez povšimnutí, během celé noci, celé dny. Náramek na zápěstí člověka měří srdeční tep a naměřené hodnoty bezdrátově vysílá do svítidla. Jako materiál jsem zvolila lékařský silikon. Obvod náramku je v rozměrech 170 mm, 180 mm, 190 mm a 200 mm.

Princip měření

Tep je měřen svícením zelenou luminiscenční diodou do tkáně na zápěstí a měřením množství odraženého světla fotodiodou. Vyhodnocením změn odraženého světla se vypočte tepová frekvence.

Napájení

Zařízení je napájené Li-ion akumulátorem s kapacitou 200 mAh. Výdrž baterie je až 15 hodin provozu na jedno nabití.

3.2.3 Svítidlo

Stropní svítidlo, které přijímá údaje o srdeční aktivitě měřené náramkem. Na základě srdečního tepu upravuje charakteristiku osvětlení. Světlo vytváří efekt otáčení. Andělské kůry krouží kolem čisté energie, nejvyšší vibrace, našeho srdce, „božského středu“. Přecházejí v kroužící sféru čistého světla, které se rozpíná a mění svoji frekvenci. Při zvýšené srdeční činnosti je světlo jasnější, vlivem zpomalování rychlosti srdečního tepu, začne světlo postupně zeslabovat svoji intenzitu.

LED

Zdrojem světelného záření jsou pásy elektroluminiscenčních diod studeně bílé barvy (6400 K), dlouhé 150 mm a široké 10 mm. Světlo je navrženo tak, aby mohlo změnou intenzity jednotlivých kanálů (pásků) vytvářet efekt otáčení. Dostatečně jemný krok otáčení je zajištěn celkem 16-ti pásky, které jsou symetricky vertikálně nalepeny na válci o průměru 80 mm. Diody jsou bílé barvy, aby byla možná úprava a změna barevného záření pomocí stínítka, které lze měnit podle požadovaných barev.

Zobrazení světla

Průběh světla je generován funkcí sinus. Pro každý kanál je funkce fázově posunuta o $1/16$ délky jedné periody, délka periody je daná aktuální tepovou frekvencí. Amplituda funkce je posunuta na hodnoty od 0 do 1 (1 pro tep 150 a více), přičemž s klesající tepovou frekvencí klesá amplituda. Výsledným efektem je plynule otáčející se světlo, které mění rychlost otáčení a intenzitu na základě tepové frekvence.

Napájení

Světlo je napájeno stejnosměrným napětím 12 V. Pro připojení k 230 V je třeba adaptér. Příkon světla je přibližně 10 W.

3.2.4 Komunikace

Zařízení bezdrátově vysílá údaj o tepové frekvenci každou 1 sekundu. Bezdrátová komunikace probíhá na frekvenci 868 MHz, dosah komunikace je přibližně 50 metrů. Člověk tedy nemusí být v přímém spojení se svítidlem, může se volně pohybovat a vzdalovat. Systém je možné provozovat s více světly připojenými k jednomu náramku. To je vhodné využít ve větších nebo venkovních prostorách. Světla lze rozmístit tak, aby se postupně rozsvěcely, přiblížíme-li se k jejich dosahu (obrázek 3.10).

3.2.5 Elektronika

Jádrem obou zařízení je jednočipový mikrokontrolér STMicroelectronics STM32F303, firmware je napsán v jazyce C++. Bezdrátová komunikace je realizována modulem Microchip MRF89xa.

Obrázek 3.5: Stínítko–vnější plášť

Obrázek 3.6: Stínítko–pohled dovnitř

Obrázek 3.7: Den

Obrázek 3.8: Noc

3.3 Praktické využití

Světlo může využít prakticky každý žijící jedinec. Spouštěčem světla je lidský tep. Andělem tak může být každý z nás, je to naše srdce, které šíří světlo, teplo a lásku.

Hlavní cílovou skupinou jsou lidé, kteří se bojí tmy, především pak děti. Temné prostory mnohým nahání hrůzu a evokují v různé míře nepříjemné pocity. Temnotu mají mnozí spojenou se zlem, duchy a různými strašidly. Lidé se děsí pohledu do kouta, skříně, pod postel, očekávají v hrůze, co nebo kdo na ně „vybafne“. Tohle jsou okamžiky, kdy se často i naprostí bezvěrci obrací k vyšší síle a prosí o ochranu. Díky světlu, které bude umístěno podle osobních požadavků, tak aby vyhnalo demony z temných prostorů, bude každému vyšší síla – anděl při ruce. A to vyšší síla vyvolaná skrze vlastní srdce, naše síla. Proto bude při zvýšené srdeční činnosti světlo jasnější, dokud se jedinec neuklidní. Vlivem zpomalování rychlosti srdečního tepu, začne světlo postupně zeslabovat svoji intenzitu. Díky bezdrátovému přenosu měření pomocí náramku, který nijak nepřekáží, může člověk nerušeně usínat. V okamžiku probuzení zlým snem, nebo podivným šramotem, máme možnost vidět prozářený prostor, přítomnost anděla.

Obrázek 3.9: Dětský pokoj

Využití tohoto osvětlení nacházím také v prostorách jako jsou nemocnice, které jsou stále velmi neosobní. Právě tohle je místo, kde je přítomnost anděla strážného více než důležitá. Zde lidé vlivem životních příběhů přicházejí o víru, nebo naopak získávají znovunalezenou víru. Je nutné, aby každý pochopil, že je to především naše síla a vůle, která mnohdy vede k zázračnému uzdravení. Díky andělskému světlu, které rozsvěcí naše srdce, může vést k uvědomnění sebe sama. Naši vlastní podstaty a energie, čisté a andělské. Pacienti se vlivem okolních podnětů často probouzí, takové světlo by jim probdělé noci zpříjemnilo a pomohlo k zorientování v prostoru.

V ústavech a léčebnách jsou světelné terapie velmi oblíbené. Na některých odděleních je malé osvětlení nutné během celé noci. Světlo, které koresponduje s naším srdečním tepem je nám přirozené. Osvítí prázdný a temný prostor, snižuje se tak riziko úrazu, vzniku úzkosti a zrakových halucinací. Zde je anděl ochránitel, který vyhání z prostoru zlé demony.

Citlivým tématem jsou hospicová a jim podobná zařízení. Zde jsou obvykle umístění lidé v terminální fázi choroby. Říká se, že andělé pomáhají umírajícím lidem na cestě do nebe. Zde postupně pohasínající světlo v pokoji získává úplně jiný rozměr. Anděl odchází s člověkem...

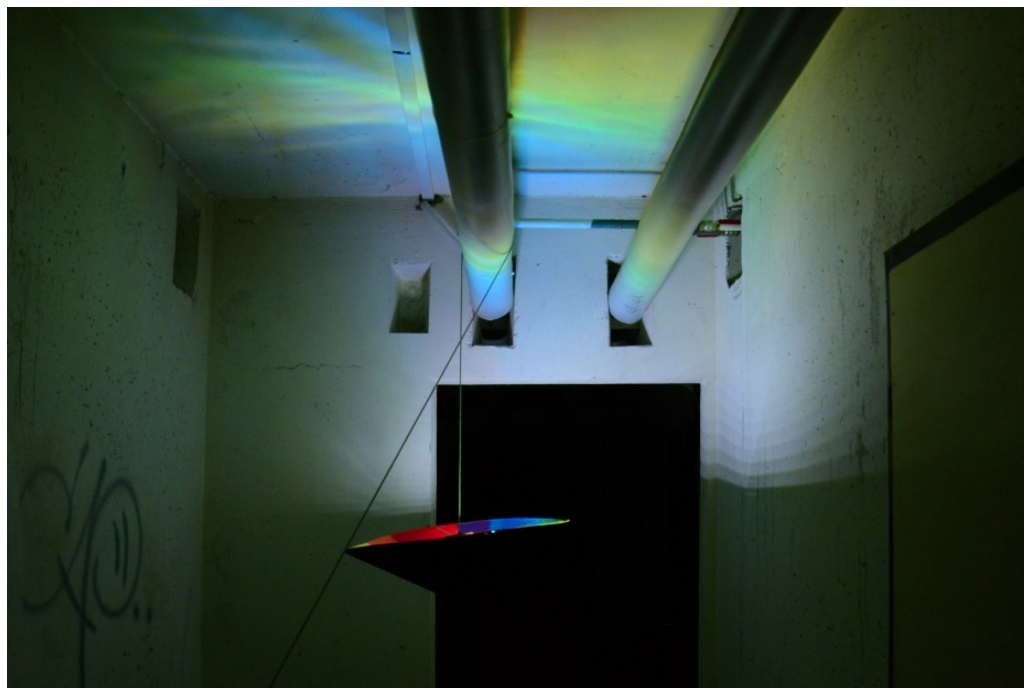
Po různých pokusech a konzultacích s mými přáteli různých věkových kategorií, přicházely prosby o výrobu takového světla, pouze jako originálního osvětlení interiéru. Světlo promění i velmi nepříjemný prostor v „andělský“. Maluji světlem anděly...

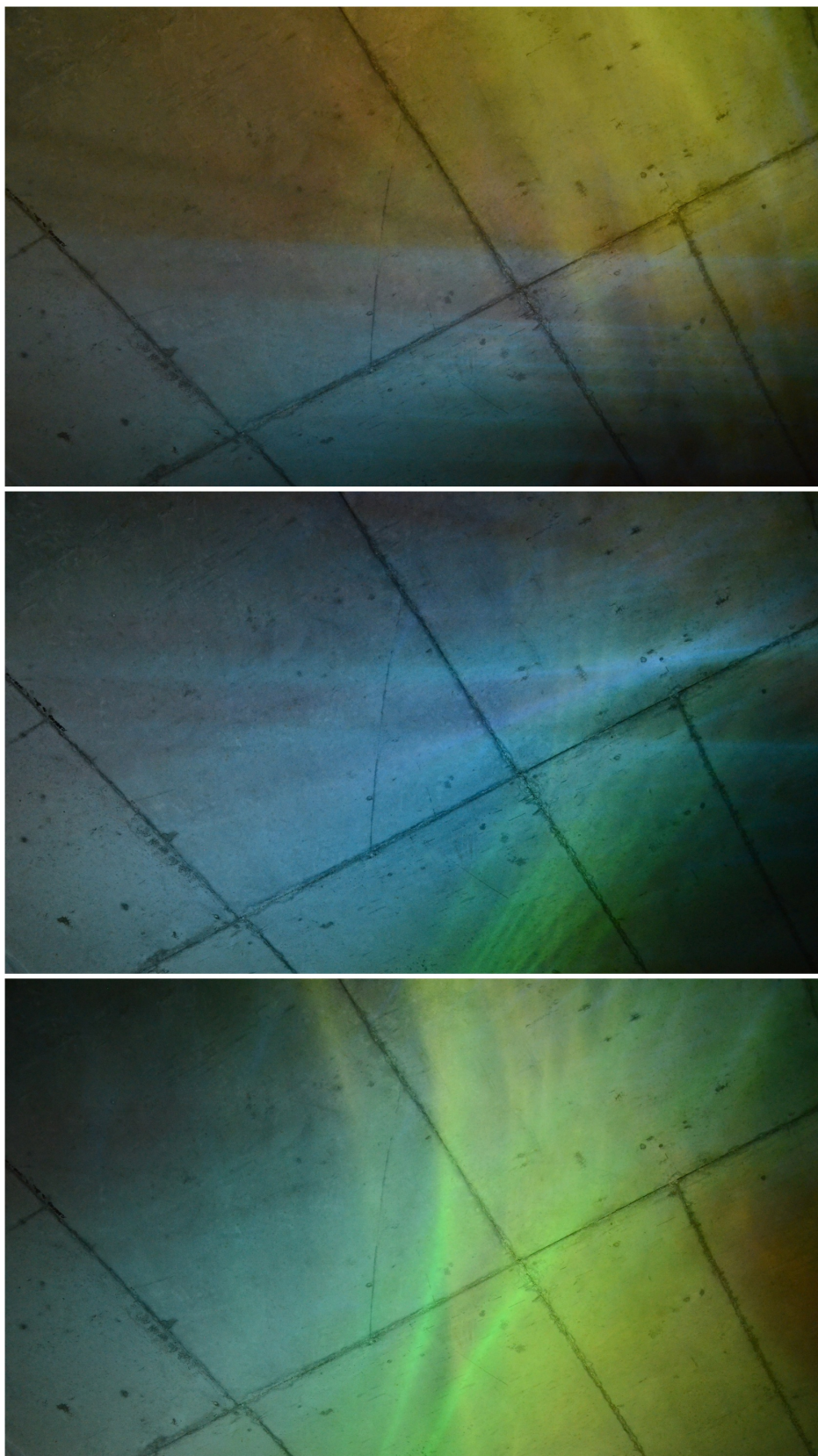
Obrázek 3.10: Anděl na schodišti

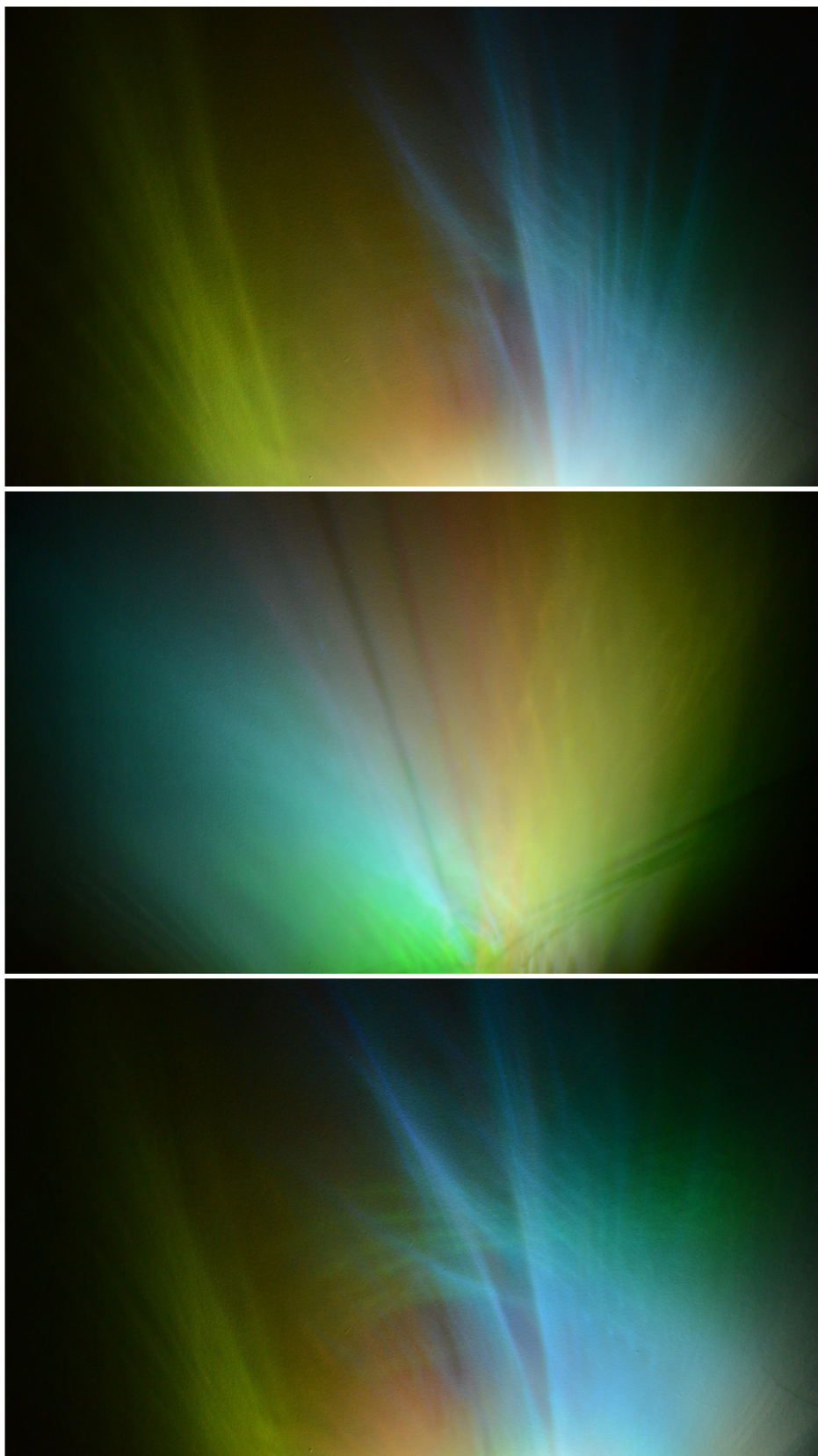
Obrázek 3.11: Anděl na schodišti

Obrázek 3.12: Anděl ve sklepě

Obrázek 3.13: Andělské světlo

Obrázek 3.14: Andělské světlo

4 Závěr

Díky této rozsáhlé analýze anděla a andělského, jsem dospěla k jistým závěrům, které mě přivedly k vytvoření andělského světla.

Anděl je vždy ve správnou chvíli na správném místě, působí srkze naši nejčistší a nejpřirozenější energii, naše srdce, které tepe v rytmu našich myšlenek a pocitů. Andělé slyší jeho tlukot a přichází, když je to potřeba.

Tuto neuchopitelnou entitu jsem ztvárnila pomocí světla, světla, jež je symbolem života, světla barvy duhy, která přináší nebesa blíže k zemi. A je to právě tep lidského srdce, díky kterému světlo svítí a mění svojí intenzitu. Andělem tak může být každý z nás, je to naše srdce, které šíří světlo co osvítí temné kouty a vytvoří tak z nepříjemného prostoru andělský. Anděl je naše skrytá pozitivní energie, naše vyšší duchovní já. Jsme spící andělé.

Prototyp andělského světla je plně funkční.

Literatura

- [1] VONDRÁČEK, Vladimír, HOLUB, František, 1972. Fantastické a magické z hlediska psychiatrie. 2. vyd. Praha: Avicenum.
- [2] 1987. Nový zákon s ilustracemi. 1. vyd. Praha: Ekumenická rada církví ČSSR.
- [3] 1984. Bible – Písmo svaté Starého a Nového Zákona. 2. vyd. Praha: Ekumenická rada církví ČSSR.
- [4] MELVILLE, Francis, 2005. Magický štít. 1. vyd. Praha: Knižní klub.
- [5] ŠIMANDL, Josef, 2004. Jak zacházet s náboženskými výrazy. 1. vyd. Praha: Academia. ISBN 80-200-1193-5
- [6] ŠTĚPÁN, Petr, 1998. Kniha Nosferatu. 1. vyd. Jihlava: E.M.S..
- [7] BRUCE-MITFORDOVÁ, Miranda, WILKINSON Philip, 2009. Znaký a symboly. 1. vyd. Praha: Universum. ISBN 978-80-242-2492-3
- [8] HALL, James, 1991. Slovník námětů a symbolů ve výtvarném umění. 1. vyd. Praha: Paseka. ISBN 80-029-91
- [9] BYRNE, Lorna, 2010. Andělé v mých vlasech. 1. vyd. Praha: Knižní klub. ISBN 978-80-242-2672-9
- [10] COOPER, Diana, 2014. Pravdivé andělské příběhy. 1. vyd. Praha: Práh. ISBN 978-80-7252-516-4
- [11] COOPER, Diana, 2006. Světla andělů. Praha: Pragma. ISBN 978-80-7205-721-4
- [12] KONEČNÝ, Stanislav, 2006. Malá kniha velkého umění. Říčany u Prahy: Junior. ISBN 80-7267-236-3
- [13] GIORGI, Rosa, 2005. Angels and Demons in Art. J. Paul Getty Museum. ISBN 978 - 0892368303
- [14] IMPELLUSO, Lucia, 2003. Gods and Heroes in Art. 1. vyd. J. Paul Getty Museum. ISBN 978-0892367023

- [15] BATTISTINI, Matilde, 2005. Symbols and Allegories in Art. 1. vyd. J. Paul Getty Museum. ISBN 978-0892368181
- [16] GERSTUNG, Wilhelm, MEHLHASE, Jens, 2010. Velká kniha Feng-Šuej o zdraví. Olomouc: Fontána. ISBN 978-80-7336-597-4
- [17] Autor neuveden, 2014. Kniha psychologie. 1. vyd. Praha: Universum. ISBN 978-80-242-4316-0
- [18] KELEMAN, Stanley, 2005. Anatomie emocí. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0455-8
- [19] 1999. Ottovův slovník komplet na DVD. Praha: Aion CS
- [20] The History of Angels [dokumentární film]. History Channel
- [21] http://www.womeninthebible.net/paintings_angels.htm
- [22] <http://www.psychicsuniverse.com/articles/spirituality/living-spiritual-life/angels/angles-different-religions-and-cultures>
- [23] <http://en.wikipedia.org/wiki/Angel>
- [24] <http://revue.theofil.cz/>
- [25] <http://www.andelskysvet.cz/>
- [26] <http://www.celostnimedicina.cz/vliv-svetla-na-lidske-zdravi.htm>
- [27] <http://www.sophia.sk/>
- [28] <http://en.wikipedia.org>
- [29] <https://www.pinterest.com>
- [30] <http://www.artmuseum.cz>
- [31] <http://www.myartprints.cz>
- [32] <http://www.wikiart.org>
- [33] <http://www.myartprints.cz>
- [34] <http://epochaplus.cz/>
- [35] <http://www.arteworld.it/>
- [36] <http://www.art.com>
- [37] <http://wtfarthistory.com>
- [38] <http://www.starovekyegypt.net>

- [39] <http://www.ingo-maurer.com>
- [40] <http://www.poderesantapia.com>
- [41] <http://www.kunstderfotografie.com>
- [42] <http://www.asia.si.edu/>
- [43] <http://www.damienhirst.com/>
- [44] <http://www.robertoferri.net/>
- [45] <http://www.tate.org.uk/art/>
- [46] <http://allaboardanimalsearchandrescue.com>
- [47] <http://www.foliamagazine.it/annunciazione-origini/>

A Obsah přiloženého CD

K této práci je přiloženo CD, na kterém jsou uloženy následující dokumenty:

- Bakalářská práce - tato práce v elektronické podobě
- Videozáznam Andělského světla

